

18.6.2015

Sisäministeriön lausuntopyyntö 26.5.2015 SM040:00/2010

Pelastusopiston lausunto ohjeesta "Fyysisen toimintakyvyn arviointi"

Pelastusopisto on saanut sisäministeriöltä lausuntopyynnön SM040:00/2010 liittyen fyysisen toimintakyvyn arvioinnin ohjeeseen. Pelastusopisto lausuu asiasta seuraavaa (numerointi vastaa ohjeen sisällyksnumerointia):

1. Ohjeen tavoitteet

Pelastusopisto esittää, että kyseinen luku tiivistetään yhdeksi kappaleeksi seuraavasti (sekä "tarkoituksena" –sana muutetaan sanaksi "tavoite"):

Ohjeen (tarkoituksena) tavoitteena on, että fyysisen toimintakyvyn arviointi tehdään samoilla menetelmillä koko maassa. Tämän ohjeen (tarkoituksena) tavoitteena on määritellä tarkemmin fyysisen toimintakyvyn sekä terveydentilan arviointia ja kehittämistä. Ohjeen (tarkoituksena) tavoitteena on myös kannustaa pelastustoimessa toimivaa henkilöstöä osallistumaan fyysisen toimintakyvyn arviointiin ja siitä saadun palautteen perusteella kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Tavoitteena on, että fyysinen toimintakyky mahdollistaisi pelastustoimintaan osallistumisen koko työuran ajan. Erityisenä tavoitteena on, että päätoimiset palomiehet kykenisivät 55-vuotiaiksi saakka vähintään savusukellusta edellyttäviin perustehtäviin.

2. Määritelmät

a) Ohjeessa määritelmät on kirjattu seuraavasti:

Pelastustoimen tehtävät voidaan jakaa neljään tasoon:

1. *Vaativiin tehtäviin*
2. *Savusukellusta edellyttäviin perustehtäviin*
3. *Perustehtäviin*
4. *Muihin pelastustoimen tehtäviin (johtaminen, valistus, neuvonta, palotarkastus ja näihin rinnastettavat tehtävät)*

Yllä oleva tehtäväjako herättää kysymyksen jaotteluperusteesta, koska määrittelyn kolme ensimmäistä ovat pelastustoiminnan tehtäviä ja kohta 4. kuuluu pelastustoimen tehtäviin.

b) Tehtävän vaativuuden arvioinnissa on käytetty mittarina savusukellusta ja paineilmalaitteen käyttöä. Paineilmalaitetta käyttävät myös kemikaali- ja vesisukeltajat. Paineilmalaitte on yksi suojaruste ja sitä voivat käyttää kaikki, jotka ovat saaneet siihen käyttökoulutuksen, myös pelastustoiminnan johtamisen liittyvissä tehtävissä. Ohjeessa tasoon neljä on mm. lueteltu johtaminen.

Paineilmalaite ei välttämättä ole raskas suojaväline vaan se voi olla myös pienellä komposiittipullolla varustettu hengityksensuojain. Savusukellustehtävän vaativuuden määritelmässä olosuhteilla on suurin merkitys: lämpökuorma, näkyväisyys, tilanteen nopea eskaloituminen, rajattutila.

c) Kyseisessä luvussa sivulla 2 lukee seuraavaa:

"Perustehtävissä paineilmahengityslaitteen käyttö on mahdollista, mutta käyttäjä ei joudu välittömään hengenvaaraan, vaikka joutuisi lopettamaan paineilmahengityslaitteen käytön. Tällaisia tehtäviä ovat mm. sammutustehtävät, joissa ei edellytetä savusukellusta, kuten liikenneonnettomuustilanteet, ihmisen pelastamistehtävät, ympäristöonnettomuustehtävät ja myrskyonnettomuustehtävät"

Pelastusopisto esittää, että Johtaminen ja erityisesti pelastustoiminnan johtaminen tulee siirtää kohtaan kolme eli perustehtäviin. Huom! ryhmänjohtaminen -tehtävä voi kuulua myös vaativiin tehtäviin tai savusukellusta edellyttäviin perustehtäviin eli kohtiin yksi ja kaksi.

Lisäksi perustehtävissä voisi olla teknisen yksikön tai kohteeseen ensimmäisenä saapuvan yksikön lyhytaikainen tiedustelu- ja tilanteen arviointi sekä mahdollinen alkusammutus ko. yksikön ja/tai kiinteistön alkusammutusvälineillä tai vaihtoehtoisilla muilla kevyillä välineillä tilanteissa joissa näkyväisyys on hyvä ja riskit tilanteen laajenemiseen pieniä. Myös tulipalon rajoittaminen ulkoa käsin kuulisi tähän kategoriaan.

d) Kyseisessä luvussa sivulla 2 lukee seuraavaa:

"Muilla pelastustoimen tehtävillä tarkoitetaan sellaisia tehtäviä, joissa paineilmahengityslaitetta ei tarvitse käyttää lainkaan. Tällaisia tehtäviä ovat mm. erikoisajoneuvojen kuljettaminen, neuvonta- ja valistustehtävät, palotarkastustehtävät, johtamistehtävät sekä johtamisen tukitehtävät"

Tässä voi olla sana johtamistehtävät, jos sillä tarkoitetaan muuta kuin pelastustoiminnan johtamisen tehtäviä?

e) Vaativat tehtävät ja savusukellusta edellyttävät perustehtävät

Tehtävien luokittelu voi olla hankalaa toteuttaa käytännössä; milloin tehtävä on vaativa tai "vain" savusukellusta edellyttävä perustehtävä tai milloin tehtävä eskaloituu sellaiseksi, että onkin vaativa eikä vain savusukellustehtävä. Miten toimintakykyvaatimukset jalkautuvat millekin asemalle, jos hälytysilmoituksen esitietojen perusteella määritellään tehtävän suorittajien toimintakykyvaatimus?

Miten on määritelty pidentynyt toiminta-aika ja mikä on ei pidentynyt toiminta-aika? Savusukelluksessa yhden sukelluksen toiminta-aika ei yleensä ole kovin pitkä, koska ilmaa paineilmalaitteessa on rajallisesti ja perääntymiseen pitää varata reserviä. Kuuluuko vesisukellus tähän samaan määritelmään; syvyyden kasvaessa toiminta-aika lyhenee, mutta sukelluksen vaatimus kasvaa. Toiminta-aika sinällään ei kuvaa työn raskautta tai riskiä.

Onko olemassa vesisukelluksen ja kemikaalisukelluksen osalta myös vastaavia tasoja kuin savusukelluksen osalta (vaativat tehtävät ja – sukellusta edellyttävät perustehtävät)? Kuuluuko vesi- ja kemikaalisukellus automaattisesti vaativiin tehtäviin vai vasta sitten, kun vaativan tehtävän kriteerit täyttyvät? Pelastussukellusohjeessa 48/2007 vesisukeltajat jaotellaan I-tason ja II-tason sukeltajiin, vaikuttaako tämä jaottelu myös toimintakyky vaatimuksiin? Lisäksi on

syitä määritellä pintapelastus, joka myös vaatii riittävää toimintakykyä ja terveydentilaa.

Sammutustoimintaa katolla nostolavan korista käsin ei ohjeessa 48/2007 katsottu savusukellukseksi, tässä ohjeessa asiaa ei ole määritelty.

Nykyisessä pelastussukellusohjeessa (kohta 6.1.2) määritellään kemikaalisukellustehtävät tavanomaisiin ja vaativiin. Miten ohje fyysisen toimintakyvyn arvioinnista ottaa kantaa tähän? Onko ohjeiden välillä ristiriitaa? Nykyinen pelastussukellusohje määrittelee kemikaalisukellustilanteen vaativuuden kemikaalin ominaisuuksien ja tarvittavan suojaustason mukaan. Tuleeko kemikaalisukeltajien fyysisen toimintakyvyn olla aina sama, vai määritelläänkö sekin suojaustasojen mukaisesti?

Edellä esitettyihin kohtiin liittyen esimerkit voimassa olevasta pelastussukellusohjeesta 48/2007:

- a. Nykyisessä pelastussukellusohjeessa 48/2007 "tavanomaisella kemikaalionnettomuustilanteella" tarkoitetaan tilannetta, johon yksi kemikaalisukelluspari kykenee ja johon ei liity erityisiä vaaratekijöitä eikä huonoa näkyvyyttä ja jossa vuotaneen kemikaalin saastuttamat henkilöt ja henkilönsuojaimet voidaan huuhdella huuhtelupaikalla.
- b. Nykyisessä pelastussukellusohjeessa 48/2007 "vaativalla kemikaalionnettomuustilanteella" tarkoitetaan tilannetta, jossa ainakin yksi seuraavista edellytyksistä on voimassa:
- kemikaalisukellustehtävä vaatii enemmän työtä kuin, mitä yksi kemikaalisukelluspari pystyy tekemään
  - tilanteeseen liittyy erityisiä tai huonosti tunnettuja vaaratekijöitä kuten suuri syttymisvaara tai vaara joutua kylmän, kuuman, syövyttävän tai myrkyllisen kemikaalin kastelemaksi
  - vuotanut kemikaali on myrkyllistä ja huonosti veteen liukenevaa
  - kemikaalin likaamat henkilöt ja henkilönsuojaimet on pestävä puhdistuspaikalla
  - kohteessa on pitkät tai epätavalliset hyökkäysreitit, huono näkyvyys tai paluureitti saattaa tukkeutua
  - kun pelastettavia kemikaalille altistuneita uhreja on välittömän vaaran alueella useampi kuin kaksi."

Viite: (Pelastussukellusohje, SISÄASIAINMINISTERIÖN JULKAISUJA 48/2007, sivu 3)

f) Muut pelastustoimen tehtävät

Ohjeessa sivulla 1 on määritelty paineilmalaitteen käytöstä seuraavaa:

"Muihin pelastustoimintehtäviin kykenevät osallistuvat vain sellaisiin tehtäviin, joissa ei tarvitse suojautua paineilmahengityslaitteilla".

Erikoisajoneuvojen kuljettajia ovat mm. puomitikkaan kuljettajat, jotka käyttävät paineilmalaitetta ajaessaan puomitikasta korista käsin savuisessa ympäristössä. Puomitikkaan kuljettajan kannalta ohje on ristiriitainen.

3. Terveystilan arviointi

a) Ohjeessa ei ole otettu lainkaan kantaa/mainittu perushammashuollon järjestämistä vesisukeltajalle. Pelastussukellusohje 2007/48 määrittelee perushammashuollon järjestämisen vesisukeltajalle.

b) Yksilöllisesti tarvittavia lisätarkastuksia tehdään tarvittaessa

- Ohjeessa kirjataan seuraavaa:

"Yksilöllisesti tarvittavia lisätarkastuksia tehdään tarvittaessa:

- ennen paluuta työhön pitkältä sairauslomalta (30, 60 tai 90 päivää) tai muun pitkän poissaolon jälkeen"

Mikä merkitys on jaottelulla 30, 60, 90? Voisiko olla selkeämmin vain 30 päivää, jolloin ohje selkeämmin myös vastaisi olla olevaa Työterveyshuoltolain 10 a §:ää:?

Työterveyshuoltolaki:

"10 a §

Sairauspoissaolosta ilmoittaminen

Työntekijän työkyvyn arvioimiseksi ja työssä jatkamismahdollisuuksien selvittämiseksi työnantajan on ilmoitettava työntekijän sairauspoissaolosta työterveyshuoltoon viimeistään silloin, kun poissaolo on jatkunut kuukauden ajan."

4. Fyysisen toimintakyvyn arviointi

"Testaajan on hyväksytysti läpäistävä FireFit-testaajan I tason koulutus. Testaajan täydennyskoulutuksen tulee olla säännöllistä."

Testaajan täydennyskoulutuksen sisältö, taso ja kouluttajataho on syytä määritellä tarkemmin.

4.1. Arvioinnin kohderyhmät ja taajuus

Esitetään, että sivulla 5 olevasta kappaleesta muutetaan sana "suorittavien" sanaksi "hoitavien" alla olevan mukaisesti:

"Vaativia tehtäviä ja savusukellusta edellyttäviä perustehtäviä (suorittavien) hoitavien henkilöiden fyysisen toimintakyvyn arviointi suositellaan tehtäväksi samassa tahdissa".

Rehtori

Mervi Parviainen

Yliopettaja

Ismo Huttu

Yksikön päällikkö

Jakelu

Sisäministeriö
Pelastusopisto Ismo Huttu
Pelastusopisto Heli Kurkko